

Tekninen lautakunta	§ 202	12.11.2019
Tekninen lautakunta	§ 219	10.12.2019
Tekninen lautakunta	§ 33	16.02.2021
Kaupunginhallitus	§ 100	15.03.2021

Savonlinnan kaupungin hakemus ympäristöministeriölle kansallisen kaupunkipuiston perustamiseksi Savonlinnaan

460/51.519/2018

TL § 202

Selostus:

Kansallinen kaupunkipuisto on määritelty maankäyttö- ja rakennuslaissa (MRL) 68 §:ssä 1. mom *”Kaupunkimaiseen ympäristöön kuuluvan alueen kulttuuri- tai luonnonmaiseman kauneuden, luonnon monimuotoisuuden, historiallisten ominaispiirteiden tai siihen liittyvien kaupunkikuvallisten, sosiaalisten, virkistysellisten tai muiden erityisten arvojen säilyttämiseksi ja hoitamiseksi voidaan perustaa kansallinen kaupunkipuisto.”*

Savonlinnan kaupunginvaltuusto on tehnyt 17.12.2018 päätöksen (MRL 69 §), että Savonlinnaan haetaan ympäristöministeriöltä kansallista kaupunkipuistoa. Kaupungin hakemuksen pohjalta ympäristöministeriö tarkistaa, täyttyvätkö Savonlinnassa kansallisen kaupunkipuiston arviointikriteerit, joita ovat mm. kaupunkikeskeisyys, puiston laajuus ja eheys, kaupunkiluonnon monimuotoisuus, kulttuuriympäristö ja rakennetut puistot. Jos kriteerit täyttyvät, ympäristöministeriö vahvistaa kaupungin hakemuksen.

Savonlinnan kansalliseen kaupunkipuistoon esitetään keskeisiä ydinkeskustan virkistys- ja puistoalueita sekä keskustaa ympäröiviä saimaannorpan elinalueita ja saaristoa sekä paikallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaita maisema- ja kulttuuriympäristökokonaisuuksia. Kansallinen kaupunkipuisto tukee näiden alueiden ominaispiirteiden säilymistä.

Savonlinnan kansallisen kaupunkipuiston laajuus hakemuksessa on noin 80 km².

Toteutuessaan Savonlinnan kansallinen kaupunkipuisto olisi osa kansallisten kaupunkipuistojen verkostoa, joita on perustettu Suomeen yhteensä jo yhdeksän. Jokaiselle kansalliselle kaupunkipuistolle on määritelty oma roolinsa. Savonlinnan kansallisen kaupunkipuiston rooli verkostossa on sisävesien linna- ja saaristokaupunki.

Tulevaisuudessa Savonlinnan kansallisesta kaupunkipuistosta laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelma. Hakemuksen yhteydessä

esitetään hoito- ja käyttösuunnitelmasta alustavia tietoja. Maankäyttö- ja rakennuslain 70 §:ssä Puistoa koskevat määräykset todetaan, että *"Kansallisen kaupunkipuiston perustamispäätökseen voidaan kunnan suostumuksella ottaa alueen olennaisten arvojen säilyttämiseksi tarpeellisia määräyksiä. Muut alueen hoidon ja käytön kannalta tarpeelliset määräykset annetaan hoito- ja käyttösuunnitelmassa, jonka kunta laatii."*

Osallistuminen:

Kansallinen kaupunkipuisto oli Savonlinnassa esillä ensimmäisen kerran 2000-luvun vaiheessa, kun maankäyttö- ja rakennuslakia valmisteltiin. Kaupunki selvitti vuonna 2012 alustavasti kansallisen kaupunkipuiston hakemista Savonlinnaan. Tuolloin ei tehty vielä varsinaista selvitystä, vaan keskusteltiin yleisesti kansallisen kaupunkipuiston rajauksesta asiasta ja päädyttiin, ettei selvitystyötä jatketa. Asian valmistelu keskeytyi tuolloin kaupungin keskustassa vireillä olleisiin kaavahankkeisiin, joiden katsottiin olleen ristiriidassa kansallisen kaupunkipuiston rajauksen kanssa.

Kansallinen kaupunkipuisto nousi esille uudestaan vuonna 2017, jolloin kaupungin strategiaan kirjattiin kansallisen kaupunkipuiston perustamisselvityksen laatiminen. Perustamisselvitys laadittiin kevään ja kesän 2018 aikana. Selvitys oli yleisesti nähtävillä ja kommentoitavana 11.10. – 12.11.2018 kaupungin kotisivuilla sekä siitä pidettiin 15.10. iltakoulu kaupungin luottamushenkilöille. Perustamisselvitystä esiteltiin myös matkailualan toimijoille 11.12.2018 sekä yrittäjille 5.2.2019.

Perustamisselvityksen pohjalta tehtiin päätös kaupunginvaltuustossa 17.12.2018 § 109 kansallisen kaupunkipuiston hakemisesta Savonlinnaan.

Savonlinnan kansallisen kaupunkipuiston laajuus tarkentuu valmistelun edetessä ja saadun palautteen pohjalta. Kaupunki itse määrittelee puistoon sisällytettävät alueet. Hakemuksen alustava raja-
aus käytiin läpi kaupungin hallintokuntien sisäisessä työpalaverissa 23.4.2019.

Ympäristöministeriö tarjoaa erityisarvojen arviointiin ja valmistelutyöhön asiantuntijanäkemyksiä. Kaupungin työpalaverissa määrittelemien alueiden arviointikäynti tehtiin 25. – 26.6.2019.

Tavoitteena on, että Savonlinnan kansallisen kaupunkipuiston hakemusluonnos laitetaan nähtäville loppusyksystä 2019 teknisen lautakunnan kautta. Kansallisesta kaupunkipuistosta on nähtävillä oloaikana tarkoitus järjestää yleisötilaisuus. Tiedottamisessa käytetään lisäksi kaupungin kotisivuja ja somea sekä lehti-ilmoituksia. Nähtävillä oloaikana saatujen kommenttien pohjalta

rajaus sekä hoito- ja käyttösuunnitelmaa tarvittaessa tarkistetaan, ennen varsinaista hakemusta ympäristöministeriöltä.

Yritysvaikutusten arviointi:

Kansalliseen kaupunkipuistoon osoitetaan ensisijaisesti kunnan, valtion tai muun julkisyhteisön omistuksessa olevia alueita. Muita alueita puistoon voidaan osoittaa maanomistajan suostumuksella. Omistajan suostumus ei ole tarpeen, jos hoito- ja käyttösuunnitelmassa ei anneta MRL 70 §:ssä tarkoitettuja määräyksiä.

Suurin osa Savonlinnan kansallisen kaupunkipuiston maa-alueesta on kaupungin tai valtion omistuksessa. Kansallinen kaupunkipuisto sisältää yksityistä maata vain vahvistettujen kaavojen verran.

Kansallisen kaupunkipuiston alueella kaupunki ja maanomistajat voivat päättää itsenäisesti omistamiensa alueiden kehittämisestä. Kansallisen kaupunkipuiston status ei velvoita toimenpiteisiin eikä aiheuta kustannuksia. Kansallisen kaupunkipuiston status voi edistää avustusten saamista korjaus- ja kulttuuriperintökohteisiin.

Savonlinnan kaupunki näkee, että kansallisen kaupunkipuiston status toisi lisäarvoa erityisesti matkailualalle ja vahvistaisi kaupungin imagoa.

Kansallinen kaupunkipuistostatus tukisi kaupungin tavoitetta saada Saimaa Unescon maailmanperintöluetteloon.

Aineisto:

Kansallisen kaupunkipuiston hakemusluonnos on esityslistaliitteenä A ja alustava raja-
aus on esityslistaliitteenä B.

Aineisto on extranetissä ja kokouksessa ja ennen kokousta tutustuttavissa kaavoituspalveluissa.

valmistelu: kaavoituspäällikkö Päivi Behm, 044 417 4655

Kaavoituspäällikkö Päivi Behm selostaa asiaa kokouksessa.

Teknisen johtajan esitys:

Tekninen lautakunta päättää asettaa kansallisen kaupunkipuiston hakemuksen luonnoksen nähtäville ja lausunnoille.

Käsittely:

Kaavoituspäällikkö Päivi Behm selosti asiaa kokouksessa.

Esko Mielikäinen Matti Lundeniuksen kannattamana esitti, että asia

jätetään pöydälle.

Päätös: Lautakunta päätti yksimielisesti jättää asian pöydälle.

Toimenpiteet: Kaavoituspalvelut
TL § 219

Selostus: Pöydältä.

valmistelu: kaavoituspäällikkö Päivi Behm, 044 417 4655

Teknisen johtajan esitys:

Tekninen lautakunta päättää asettaa kansallisen kaupunkipuiston hakemuksen luonnoksen nähtäville ja lausunnoille.

Päätös: Esitys hyväksyttiin.

Toimenpiteet: Kaavoituspalvelut

TL § 33

Selostus: Edellisen kokouksen selostusosan mukaisesti.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 11.12.2019 § 144 vuoden 2020 kaupungin tavoitteiksi mm. *"valmistellaan hakemus kansalliseksi kaupunkipuistoksi, "kansallista kaupunkipuistoa edistetään" ja "kansallisesta kaupunkipuistosta jätetään hakemus ympäristöministeriöön".* Tavoitteissa vuodelle 2020 on myös *"Saimaa – Laatokka saaminen Unescon maailmanperintökohteiden aielistalle, esiselvityshankkeen käynnistäminen".* Esiselvityksen laatiminen on Metsähallituksen vuoden 2020 tulosoajelmassa ja selvityksen laadinta on käynnistynyt.

Kansallisen kaupunkipuiston hakemusluonnos oli nähtävänä 17.12. - 17.2.2020 välisenä aikana. Siitä saatiin esityslistaliitteen C mukaiset lausunnot ja mielipiteet, joihin on laadittu vastineet esityslistaliite D.

Savonlinnan kansallisen kaupunkipuiston hakemuskirje on esityslistaliitteenä G sekä hakemusraportti sisältäen alueiden kuvaukset, kaavatiedot, alustavat hoito- ja käyttösuunnitelmat sekä karttaliitteet ovat esityslistaliitteinä E. Kansallisen kaupunkipuiston hakemusta on luonnosvaiheen jälkeen tarkistettu seuraavilta osin:

- Aluerajauksella on tarkoitettu siten, että Hevonniemen Natura-alueesta ei rajata mukaan Natura-alueen itäosaa. Rajaukseen otetaan mukaan alueet, joissa on osayleiskaavassa suojelumerkintä (SL). Kansallisen kaupunkipuiston pinta-ala muuttuu tämän myötä, ollen noin 77 km². Metsähallitus on saanut päätöksen 15.12.2020 Etelä-Savon ELY:ltä Tiheäsaaren itä- ja pohjoisosan lisäämiseen Metso-ohjelmaan, mutta kaavamerkintöjen osalta asia vaatisi osayleiskaavan tarkistamista, joten kansallisen kaupunkipuiston rajaus ulotetaan tässä vaiheessa pelkästään voimassa olevan osayleiskaavan SL-alueelle (Linnansaari, Hevonniemi).
- Kansalliseen kaupunkipuistoon lisätään nähtävillä oloaikana saatujen mielipiteiden pohjalta Heikinpohjasta Erik Laxmanin puisto (entinen OKL:n kasvitieteellinen puutarha ja puulajipuisto).
- Patterinmäen alue sisällytetään kokonaisuudessaan rajaukseen. Strategisen yleiskaavan selvityksissä on ilmennyt, että pohjanlepakko (direktiivilaji) ja alueen puolustusvarustukset sekä korkeat kunnallistekniikan rakentamiskustannukset tekevät Patterinmäen kaavoittamisesta asumiseen kannattamattoman, jonka vuoksi alueen säilyttäminen yleisessä virkistyskäytössä on tarkoituksenmukaisempaa.

Hakemuksen aineisto on käyty läpi neuvotteluissa ympäristöministeriön kanssa 25.5.2020 ja 4.12.2020, kokousmuistio esityslistaliite F sekä alueelle on tehty arviontikäynnit 25.6. - 26.6.2019 ympäristöministeriön kanssa. Luonnosvaiheen neuvottelu pidettiin ennen maastokäyntiä 23.5.2019. Ympäristöministeriö katsoi neuvotteluissa, että hakemuksen voi jättää ministeriöön.

Ympäristöministeriö esittää hakemukseen seuraavia tarkennuksia:

- Maakunnallisesti arvokkaiksi luokitellut kaupungintalon/Kivitalokortteleiden ympäristö jätetään rajauksesta pois. Kansallisen kaupunkipuiston teemana on sisävesien linna- ja saaristokaupunki, mihin luontoarvoihin ja Olavinlinna ko. korttelit eivät suoranaisesti liity. Ympäristöministeriö piti neuvotteluissa valitettavana ns. Hulikan ja Solmun huonoa kuntoa. Entinen Olavintori olisi voinut nivoa kaupungintalon/Kivitalokorttelin muodostamaan kokonaisuutta paremmin osaksi kansallista kaupunkipuistoa.
- Huvilan KL-1 asemakaava-alue sisällytetään kansallisen kaupunkipuiston rajaukseen. Huvila on osa valtakunnallisesti arvokasta Olavinlinnan - Haapasalmen kulttuurimaisemaa ja tärkeä osa Puistokadun rannan rakennuskantaa. Huvilan rakennus on suojeltu asemakaavalla (sr). Alueella on käynnistymässä Savonien kaavamuutoshanke. Esitetty rajaus ei ole ristiriidassa kaupungin maankäytön kehitystavoitteiden tai kaavamuutoksen kanssa, sillä kaavasuunnittelussa joudutaan joka tapauksessa ottamaan edellä mainitut suojeluarvot huomioon MRL:n asemakaavan sisältövaatimusten pohjalta. Sen sijaan uimahallin

aluetta Huvilan vieressä ei sisällytetä kansallisen kaupunkipuiston rajaukseen, vaikka se osin em. valtakunnalliseen kulttuurimaisemaan kuuluukin. Savonniemen ranta-alue on rajauksessa mukana, koska ydinkeskustan rannat on jätetty julkiseen käyttöön kaupunginvaltuuston periaatepäätöksin mm. voimassa olevassa yleiskaavassa ja asemakaavassa.

Valtuuston tavoitekortteihin 11.12.2019 § 144 tekemä lisäys Kyrönniemen matkailukäyttömahdollisuuksien selvittäminen on käsitelty teknisessä lautakunnassa 26.5.2020 § 105. Tekninen lautakunta totesi tavoitteen loppuun käsitellyksi. Teknisen lautakunnan perusteluissa viitataan Olavinlinnan suojeluarvojen vaarantumisen lisäksi mm. kylpylähankkeen negatiiviseen kaavatalouteen ja siirron kalleuteen, kallioalueiden ja Mallatsaaren luontoarvoihin (metsälain luontotyytit, suojelulajit), uuden urheilukentän sijoituspaikan puuttumiseen ja uuden sijoituspaikan kaavoittamiseen taajama-alueelle, kylpylähankkeen investorin ja operaattorin puuttumiseen sekä siihen, että Kyrönniemen matkailuhanke kilpailee muiden käynnissä olevien yksityisten kylpylä- ja matkailuinvestointien kanssa.

- Kaupunginhallitus muutti teknisen lautakunnan esitystä 12.10.2020 § 379, siten, että asian käsittely jätetään auki ja Kyrönniemen matkailukäyttöä tarkastellaan uudelleen kaupunkistrategian laatimisen yhteydessä.

- Kyrönniemen urheilukentän muuttaminen matkailukäyttöön vaarantaa Etelä-Savon ELY-keskuksen ja Museoviraston näkemyksen mukaan Olavinlinnan valtakunnallisia suojeluarvoja. Neuvotteluissa 25.5.2020, 4.12.2020 ja työpalaverissa ympäristöministeriö kertoi yhtyvän Etelä-Savon ELY:n ja Museoviraston kantaan, jonka vuoksi asia käsittelyä ei voida jättää auki kansallisen kaupunkipuiston hakemuksessa. Mikäli hakemus jätetään, siinä on osoittava, ettei kansallisen kaupunkipuiston erityisiä arvoja ole tarkoitus vaarantaa. Hakemuksessa esitetään näin ollen Kyrönniemen urheilukentän rajaamista mukaan kansalliseen kaupunkipuistoon.

MRL 70 §:ssä todetaan, että kansalliseen kaupunkipuistoon kuuluvan alueen kaavoituksessa ja muussa alueeseen vaikuttavassa suunnittelussa ja päätöksenteossa on otettava huomioon puistoa koskevat määräykset. Kunnan suostumuksella voidaan ympäristöministeriön päätöksessä antaa alueen olennaisten arvojen säilyttämiseksi tarpeellisia määräyksiä.

Yritysvaikutusten arviointi:

Edellisen kokouksen selostusosan mukaisesti. Kansallinen kaupunkipuisto pohjustaa Savolinnaa mahdollisena Unescon Saimaan maailmanperintökohteen keskuspaikkana. Maailmanperintökohteella on Savonlinnan ja Saimaan alueen

matkailuun merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

Aineisto on kokousmateriaalina extranetissä sekä ennen kokousta siitä voi esittää kysymyksiä kaavoituspäällikölle, joka selostaa asiaa kokouksessa.

valmistelu: kaavoituspäällikkö Päivi Behm, 044 417 4655

Teknisen johtajan esitys:

Tekninen lautakunta esittää kaupunginhallitukselle/kaupunginvaltuustolle kansallisen kaupunkipuiston hakemuksen jättämistä ympäristöministeriöön, hakemus esityslistaliite E karttaliitteineen ja hakemuskirje esityslistaliite G.

MRL 70 §:ssä todetaan, että kansalliseen kaupunkipuistoon kuuluvan alueen kaavoituksessa ja muussa alueeseen vaikuttavassa suunnittelussa ja päätöksenteossa on otettava huomioon puistoa koskevat määräykset. Kunnan suostumuksella voidaan ympäristöministeriön päätöksessä antaa alueen olennaisten arvojen säilyttämiseksi tarpeellisia määräyksiä.

Koska kansallisen kaupunkipuiston alueella on hakemuksen jättövaiheessa vireillä useita kaavahankkeita, esittää kaupunki, että ympäristöministeriö antaisi päätöksessään seuraavan määräyksen: Kansallisen kaupunkipuiston aluetta kaavoitettaessa otetaan huomioon ne erityiset arvot, joiden säilyttämiseksi ja hoitamiseksi kansallinen kaupunkipuisto on haettu perustettavaksi. Muut määräykset annetaan hoito- ja käyttösuunnitelmassa, jonka kaupunki laatii perustamispäätöksen jälkeen.

Kansallinen kaupunkipuisto voidaan lakkauttaa tai sen rajausta muuttaa, jos alueen arvo on olennaisesti vähentynyt tai jos yleisen edun kannalta erittäin tärkeän hankkeen tai suunnitelman toteuttaminen sitä edellyttää (MRL 71 §). Tämä tehdään neuvotellen ympäristöministeriön kanssa.

Tekninen lautakunta esittää kaupunginhallitukselle/valtuustolle, että kaavoituspäällikkö valtuutetaan tekemään tarvittaessa vähäisiä muutoksia Savonlinnan kansallisen kaupunkipuiston hakemuksen sisältöön ja rajaukseen. Suuremmat rajausmuutokset päätetään teknisessä lautakunnassa ja kaupunginhallituksessa.

Käsittely:

Kaavoituspäällikkö Päivi Behm selosti asiaa kokouksessa.

Matti Lundenius esitti kokouksessa, että:

"Teknisen lautakunnan kokous 16.02.2021
§33 Savonlinnan kaupungin hakemus ympäristöministeriölle
kansallisen kaupunkipuiston perustamiseksi Savonlinnaan
Muutosesitys:

Kaupunginhallitus § 379 12.10.2020
Kyrönniemen matkailukäyttömahdollisuuksien selvittäminen
Yritysvaikutusten arviointi: On tärkeää, että mahdollistetaan
tulevaisuudessa matkailutoimialan mahdolliset uudet
investointihankkeet Savonlinnaan. Tästä syystä tässä vaiheessa ei
kannata poissulkea potentiaalisia kehittämisalueita. On hyvä jos
kaupungista löytyy jatkoon kannalta alueita joihin voidaan investoida
ja siten tuottaa elinvoimaa koko kaupungille. (valmistelu: vs.
elinkeinojohtaja Jarmo Häkkinen p: 044 417 4008)
Kaupunginjohtajan esitys: Kaupunginhallitus merkitsee saadut
selvitykset tiedoksi ja jättää avoimeksi mahdollisuuden kehittää
Kyrönniemeä matkailualueena jatkossa, mikäli kaupunkikeskustan ja
matkailutoimialan kehittyminen Savonlinnassa sitä edellyttää ja
toteaa, että Kyrönniemeä mahdollisena kehittämisalueena
tarkastellaan uuden kaupunkistrategian laatimisen yhteydessä.
Päätös: Esitys hyväksyttiin.

Kaupunginhallitus on yksimielisesti päättänyt jättää avoimeksi
mahdollisuuden kehittää Kyrönniemeä matkailualueena jatkossa ja,
että Kyrönniemeä tarkastellaan uuden kaupunkistrategian laatimisen
yhteydessä. Kokousmateriaalista ei löydy, että kaupunginhallitus olisi
päättänyt asiasta jotain uutta ja kuitenkin Kyrönniemi näkyy edelleen
kaupunkipuistorajauksessa, niin tästä johtuen esitän, että lautakunta
päättää hylätä asian käsittelyn esitetyssä muodossa."

Tekninen johtaja täydensi kokouksessa esitystään siten, että hoito- ja
käyttösuunnitelmaa laadittaessa kaupunki kuulee yksityisiä
maanomistajia perustamispäätöksen jälkeen.

Päätös: Puheenjohtaja totesi Matti Lundeniuksen esityksen
kannattamattomana rauenneeksi ja, että lautakunta hyväksyi
teknisen johtajan kokouksessa täydentämän esityksen.

Toimenpiteet: Kaupunginhallitus/kaupunginvaltuusto
Tiedoksi: Kaavoituspäällikkö
KH § 100

Selostus: Teknisen lautakunnan § 202 ja § 33 selostus- ja päätösosien
mukaisesti.

Teknisen lautakunnan kokouksen jälkeen pidettiin vielä työpalaveri 11.3.2021 ympäristöministeriön kanssa (Jukka-Pekka Flander, Ilona Lämsä, Janne Laine, Kari Tikkanen, Päivi Behm), missä hakemuksen lukujen järjestystä päätettiin vaihtaa sekä jakaa hakemus kahteen osa-alueeseen I ja II. Hakemuksen sisältöä ei muutettu. Lukujen järjestyksen muuttaminen helpottaa asian jatkokäsittelyä ministeriössä.

Esityslistaliite E: hakemus karttaliitteineen
Esityslistaliite G: hakemuskirje

Kaavoituspäällikkö selostaa asiaa kaupunginhallitukselle.

valmistelu: kaavoituspäällikkö Päivi Behm, 044 417 4655

Kaupunginjohtajan esitys:

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle kansallisen kaupunkipuiston hakemuksen jättämistä ympäristöministeriöön, hakemus esityslistaliite E karttaliitteineen ja hakemuskirje esityslistaliite G.

Käsittely:

Kaavoituspäällikkö selosti asiaa kaupunginhallitukselle.

Hallintojohtaja-kaupunginlakimies saapui kokoukseen tämän asian käsittelyn aikana klo 16.40.

Kaupunginjohtaja muutti esitystään siten, että asia palautetaan uudelleen valmisteluun. Valmistelussa otetaan huomioon keskustelussa esille tulleita asioita.

Päätös:

Kaupunginhallitus hyväksyi kaupunginjohtajan muutetun esityksen.

Toimenpiteet:

Kaavoituspäällikkö